

FENNTARTHATÓ TURIZMUS

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 2017-et a fejlesztési célú fenntartható turizmus nemzetközi évévé nyilvánította. Jelen Infojegyzet a fenntartható turizmus alapvető elveit mutatja be.

- 2017 a fejlesztési célú fenntartható turizmus nemzetközi éve.
- Az esemény honlapja: www.tourism4development2017.org
- „A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket” (Közös jövőnk, 1988.)
- A Baleár-szigeteken 2016 nyarán a helyi önkormányzat fenntartható turizmus-adót vezetett be a szálláshelyeken eltöltött éjszakák után, amelyet kulturális örökség védelmére, valamint a turisztikai ágazat minőségének javítására fordítanak.
- A Német Turisztikai Hivatal a nemzetközi év alkalmából külön tematikus aloldalt indított 17 nyelven.
- A 2017-es előrejelzések szerint világszinten a nemzetközi turistaérkezések száma 3–4 százalékkal fog növekedni.

A fenntartható turizmus

A fenntartható turizmus „az az idegenforgalom, amely teljes mértékben figyelembe veszi a jelenlegi és jövőbeli gazdasági, társadalmi és környezeti hatásokat, valamint a turisták, az iparág, a környezet és a befogadó közösségek igényeit.” (UNEP–WTO, 2005).

A FENNTARTHATÓ TURIZMUS ÉS AZ ENSZ

A nemzetközi év koordinálásával az ENSZ Turisztikai Világszervezete, az [UNWTO](http://www.unwto.org) foglalkozik. A kijelölt öt kulcsterület:

- inkluzív és fenntartható gazdasági növekedés;
- széleskörű társadalmi részvétel, a foglalkoztatottság növelése, a szegénység csökkentése;
- erőforrás-hatékonyság, környezetvédelem és klímaváltozás;
- kulturális értékek, sokszínűség és örökség;
- kölcsönös megértés, béke és biztonság.

Az UNWTO 1999-ben fogadta el a [Turizmus Globális Etikai Kódexét](#), amelynek **3. alapelve** a turizmust a fenntartható fejlődés tényezőjeként definiálta, leszögezve:

- a turizmus valamennyi szereplője köteles védeni a természeti környezetet;
- a hatóságoknak első helyen kell kezelniük és ösztönözniük a források megőrzését célzó turisztikai fejlesztéseket, valamint a hulladéktermelés minimalizálását;
- csökkenteni kell a turisztikai kereslet szezonálisitását;
- a turisztikai infrastruktúrát úgy kell megtervezni és tevékenységeket programozni, hogy védjük az ökoszisztémákból és biodiverzitásból összetevődő természeti örökséget és megóvjuk a veszélyeztetett fajokat.

Az ENSZ 2015-ben fogadta el a **Világunk átalakítása: a fenntartható fejlődés 2030-ig szóló programja** című dokumentumot („[2030 Agenda](#)”), amelyben [17 fenntartható fejlődési célt](#) határoztak meg. A turizmus [általánosan](#) mindegyikben szerepel, de kifejezetten a következő pontoknál határozták meg a részleteket:

8. 2030-ra ki kell dolgozni és végre kell hajtani azokat a politikákat, amelyek munkahelyteremtéssel, a helyi kultúra és termelés támogatásával járulnak hozzá a fenntartható turizmushoz.

12. Ki kell alakítania és alkalmazni kell azokat az eszközöket, amelyek ellenőrzik a fenntartható fejlődés hatását a turizmusra. Indikátorok: fenntartható turizmus stratégiák, politikák, végrehajtott cselekvési tervek száma.

14. A fejlődő kis szigetországok és a legkevésbé fejlett országok gazdasági növekedésének biztosítása a fenntartható turizmus által.

FENNTARTHATÓ TURIZMUS AZ EU-BAN

A Bizottság 2003-ban [Az európai idegenforgalom fenntarthatóságára vonatkozó alapvető iránymutatások](#) c. közleményében rámutatott arra, hogy a környezeti fenntarthatóság biztosítása alapvető feltétele a turizmus ágazat növekedésének és versenyképességének.

2006-ban pedig megfogalmazva az [EU új idegenforgalmi politikáját](#), előírányozta a fenntartható turizmussal kapcsolatos projektek Európai Regionális Fejlesztési Alapon keresztüli finanszírozását, amely többek között támogatta a kulturális és természeti örökség fejlesztését, a hozzáférhetőség és a mobilitás infrastrukturális intézkedésekkel való javítását, valamint a határokon átnyúló közös idegenforgalmi stratégiák és a tapasztalatok régiók közötti cseréjének elősegítését.

2007-ben a **fenntartható idegenforgalommal foglalkozó csoport** (TSG) [jelentésében](#) megállapította, hogy az *”idegenforgalom a környezetvédelemmel és a társadalommal szorosan együttműködve minden más gazdasági tevékenységnél jobban tud sinergiákat kialakítani.... [mivel az] úticélok szorosan összefüggnek természetes környezetükkel, kulturális sa-*

játosságaikkal, szociális interakciójukkal, biztonságukkal és a helyi lakosság jólétével.” A jelentés a következő **kihívásokat** azonosította:

- a szezonális csökkentése;
- a turizmus közlekedési terhelésének csökkentése;
- turisztikai munkahelyek minőségi fejlesztése;
- a közösség jólétének és életminőségének fenntartása és javítása;
- a forrásfelhasználás és a szennyezés minimalizálása;
- a természeti és kulturális örökség megóvása és kezelése;
- az egyenlő hozzáférés biztosítása.

A munkacsoport cselekvési terve beépült a Bizottság által kijelölt [fenntartható és versenyképes európai idegenforgalmi menetrendbe](#), amely meghatározta a versenyképes és fenntartható turizmus megvalósításának **elveit** is:

- holisztikus és integrált megközelítés;
- hosszú távú tervezés;
- a fejlődés megfelelő mértékű és ütemű megvalósítása;
- az összes érdekelt bevonása;
- a rendelkezésre álló legjobb ismeretek alkalmazása;
- a kockázat minimalizálása és kezelése;
- a felhasználó és a szennyező fizet, azaz az áraknak tükrözniük kell a fogyasztás és a termelési tevékenységek társadalomra háruló tényleges költségeit;
- befogadóképesség és látogatószám korlátozása;
- felügyelet és nyomon követés.

A Bizottság az [európai turizmus új politikai kereteit kijelölve](#) is hangsúlyozza a **fenntartható, felelősségteljes és minőségi** idegenforgalom kialakításának elősegítését. A **tervezett intézkedések** többek között:

- figyelemfelhívó kampányok szervezése;
- az éghajlatváltozásból eredő kockázatok azonosítása;
- „minőségi turizmus” védjegy létrehozása;

- a fenntartható és felelős idegenforgalomról szóló charta megalkotása.

Az **Európai Parlament** az európai turizmus előmozdításának új kihívásairól és elképzeléseiről elfogadott [állásfoglalásában](#) is számos javaslatot fogalmazott meg a fenntartható turizmussal kapcsolatban.

FENNTARTHATÓ TURIZMUS MAGYARORSZÁGON

A második [Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia](#) tervezetében megtalálható **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia** a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás hazai kereteit és lehetőségeit határozza meg. Megállapításai szerint „a turizmusra nemcsak a közvetlen klímaparaméterek (hőhullámok, változó vízjárás, gyakoribb viharok) gyakorolnak hatást, hanem a klímaváltozás okozta természeti hatások (biodegradáció, inváziós fajok elterjedése) és azok társadalmi–gazdasági következményei (fertőző betegségek elterjedése, energia és ivóvíz árának alakulása) is. A klímabarát turizmus *tudatosan számol és felkészül a klíma- és időjárás-változás kedvező és kedvezőtlen hatásaira.*”

2010-ben a kormányzat megjelentette az [Útikalauz a klímabarát turizmushoz](#) c. kiadványt, amely a témakörben gyakorlati tanácsokkal igyekszik támogatni a turizmusban érdekelteket.

A stratégia a következő **cselekvési irányokat** javasolja:

- klímabarát turizmus-fejlesztési stratégia kidolgozása;
- a sérülékenységvizsgálat eredményeinek gyakorlati alkalmazása;
- szemléletformálás erősítése, ehhez kapcsolódóan belföldi turisztikai és szabadidős tevékenységek népszerűsítése, a kapcsolódó infrastruktúra (tanösvények, futópályák, turistautak) kialakítása és fenntartása;
- klímabarát turisztikai védjegy kidolgozása, a különböző turisztikai kínálati típusok alkalmazkodóképességének vizsgálata.
- turisztikai vonzerővel bíró rendezvények energiafelhasználásának csökkentése, a karbonsemlegesítés elősegítése;
- középtávon az éghajlati szempontú kockázatelemzési módszertan kidolgozása és alkalmazása a desztináció-menedzsmentben;
- hosszú távon az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása a turizmusfejlesztésbe.

A 2015-ben végzett [klímaváltozás okozta sérülékenységvizsgálat](#) eredményei azt mutatják, hogy az éghajlatváltozás következtében a nyári hőség miatt mind a vízparti, mind a városlátogató, mind pedig a kerékpáros turizmus feltételei romlani fognak. Az utóbbi kettő esetében az évszázad közepére főleg Békés megye és a Körösök vidéke már kifejezetten kedvezőtlen klimatikus viszonyokkal rendelkezik.

A **Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről** szóló, 2003. május 22-én Kijevben készült Keretegyezményhez kapcsolódó, **fenntartható turizmusról** szóló **Jegyzőkönyvet** a

[171/2012. \(VII. 26.\) Korm. rendelet](#) léptette hatályba, amely részletesen meghatározza az fenntarthatósági alapelveket, kötelezettségeket, valamint a konkrét intézkedéseket.

FENNTARTHATÓ TURIZMUS A GYAKORLATBAN

A fenntartható fejlődés a turizmus területén is minden résztvevőtől jelentős **önkorlátozást** követel meg, hiszen az évről-évre növekvő számú turista önmagában óriási [környezeti terhelést](#) okoz, másrészt újabb, különleges élményekre vágyva egyre egzotikusabb és védettebb helyek is gyorsan túlterhelté válnak. A desztinációk és a turizmusszolgáltatók elsődleges érdeke a forgalom, illetve a bevételek generálása és növelése.

A fenntartható turizmus **gyakorlati elemei**:

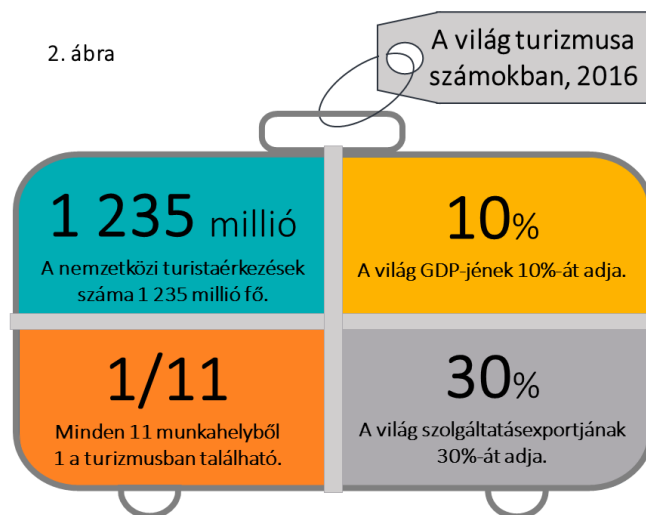
- a természeti erőforrások felelős használata;
- a zaj-, a víz, és a légszennyezés határértékeinek betartatása;
- korszerű hulladékgazdálkodás;
- korszerű energiaellátás és megújuló energiaforrások használata;

- alternatív szállítási módok és tömegközlekedés támogatása;
- szigorú földhasználati és építésügyi szabályozás;
- kulturális örökség védelme;
- a turisztikai célpontok természeti és kulturális integritásának megőrzése;
- környezettudatos oktatás;
- a turisztikai munkahelyek minősége és tartóssága;
- a turizmusszolgáltatók környezettudatos képzése;
- viselkedési kódex turisták részére;
- turizmus integrált szervezése;
- a szezonális csökkentése;
- környezetbarát idegenforgalmi formák (kérekpáros-, ökoturizmus) támogatása;
- a helyi gazdasági és társadalmi attrakciók támogatása: falusi turizmus, kézművesség, hagyományos gazdálkodás,

- környezetvédelmi díjak, ökocímkék alkalmazása;
- szektorális információcsere;
- a vendégfogadás minősége.

([Európa, a világ első számú turisztikai célpontja](#); Michalkó 2012.; Fazekas – Martonné, 2002.)

2. ábra

Forrás: Infoszolg/ www.tourism4development2017.org

Források:

- [UN Sustainable tourism](#)
- [UN Sustainable Development Knowledge Platform](#)
- [Making Tourism more Sustainable](#). A Guide for Policy Makers. United Nations Environment Programme – World Tourism Organization, 2005.
- [Az EU új idegenforgalmi politikája: a partnerség erősítése az európai idegenforgalom területén](#), 2006.
- [Action for more Sustainable European Tourism](#). Report of the Tourism Sustainability Group, 2007.
- [A világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete](#), 2010.
- [Az európai turizmus előmozdításának új kihívásai és elképzelései](#), 2015.
- Fazekas István–Martonné Erdős Katalin: A turizmus környezetvédelmi vonatkozásai az Európai Unióban. In: Debreceni Szemle, 2002. 4. 622–638.
- Idegenforgalmi adót vezettek be a Baleári-szigeteken – MTI, 2016. július 1.
- A klímaváltozás okozta sérülékenység vizsgálata, különös tekintettel a turizmusra és a kritikus infrastruktúrára (KRITÉR) [Összefoglaló a projekt eredményeiről](#). 2015.
- Közös jövőnk. A Környezet és Fejlesztés Világbizottság jelentése, Bp., 1988.
- [Magyar ENSZ Társaság](#)
- Michalkó Gábor: Turizmológia, Bp., 2012.
- [A nemzetközi turizmus környezeti hatásai](#), Föld Napja Alapítvány, 2009.
- [Úti cél Németország – fenntartható élmény](#)

Készítette: Csorba György
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486